

Huvudman

ÖRNSKÖLDSVIKS KOMMUN
kommunen@ornskoldsvik.se

Beslut

Datum 2025-03-14

Dnr SI 2024:8545

Sida 1 (27)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ängetskolan 3–9 i Örnsköldsviks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örnsköldsviks kommun att senast den **5 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet med särskilt stöd, trygghet och studiero samt skolplikt och rätt till utbildning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örnsköldsviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Örnsköldsviks kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtlig personal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn (eller den rektorn delegerat uppgiften att ta emot anmälningar till) att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, rektorns skyldighet att skyndsamt initiera en utredning utifrån en sådan anmälan samt skolans rutiner för detta. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats (2 kap. 34 skollagen § samt 3 kap 7 § skollagen).
2. Se till att rektorn startar utredningar om behov av särskilt stöd för varje inkommen anmälan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 21 mars till den 29 augusti 2025 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

3. Se till att rektorn startar utredningar av elevers behov av särskilt stöd avseende elev 19, 30, 31, 32, 33, 44 och, 48. Inkom med en redogörelse för vilket datum en utredning har startats för respektive elev samt, för det fall utredningen avslutats, de beslut som fattats med anledning av utredningen (3 kap. 7 § skollagen).
4. Se till att rektorn, eller den rektorn överlåtet beslutanderätten till, fattar beslut att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram för varje utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 29 augusti 2025. Besluten, inklusive överklagandehänvisning, ska delges eleven och dennes vårdnadshavare. Inkom med de fem senaste besluten gällande åtgärdsprogram som fattas under perioden den 21 mars 2025 till den 29 augusti september 2025 samt redogör för hur och när besluten delgivits eleven och dennes vårdnadshavare (3 kap 9 §, 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 33 § förvaltningslagen (2017:900)).
5. Se till att en utredning om särskilt stöd genomförs samt att beslut om att utarbeta åtgärdsprogram fattas innan särskilda stödåtgärder vidtas. Inkom med utredningar om särskilt stöd samt eventuellt aktuellt beslut om åtgärdsprogram för eleverna 15, 43 och 45 (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).
6. Se till att beslut om anpassad studiegång fattas av rektorn och innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Inkom med skolenhetens tre senaste beslut om anpassad studiegång. Inkom därutöver med beslut för eleverna 20 och 45, för det fall eleverna fortsatt är föremål för anpassad studiegång vid tiden för redovisningen (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen, 29 kap. 10 § skollagen samt 31 § förvaltningslagen).
7. Se till att datum för utvärdering finns angivet i beslutade åtgärdsprogram, att åtgärdsprogram utvärderas vid den tidpunkt som angetts i åtgärdsprogrammet och att det efter en utvärdering fattas ett nytt beslut om åtgärdsprogram, för det fall eleven bedöms vara i behov av fortsatt särskilt stöd, eller beslut om att avsluta åtgärdsprogrammet om bedömningen är att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd. Redogör för när utvärdering av åtgärdsprogram skett för eleverna 18, 20 och 34, vad som framkom vid utvärderingen samt inkom med det beslut som fattats efter utvärderingen (3 kap. 9 § och 29 kap. 10 § skollagen samt 31 § förvaltningslagen).

8. Se till att särskilt stöd tillhandahålls utifrån utredda behov och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Detta innebär att de behov som framkommer i utredningen av elevens behov av särskilt stöd ska vara avgörande för vilka särskilda stödåtgärder som skrivs in i elevens åtgärdsprogram samt omfattningen av dessa, samt att elever ska ges stöd i enlighet med deras beslutade åtgärdsprogram. Inkom med utredningar om särskilt stöd samt beslut om åtgärdsprogram för eleverna 7, 15, 17, 23 och 42 (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).

Trygghet och studiero

9. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön och studiero i undervisningen, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetsätt och förhållningssätt avseende trygghet och studiero, elevhälsans medverkan i arbetet med trygghet och studiero samt andra omständigheter som kan ha betydelse för tryggheten och studieron på skolan. En redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder ska ges in till Skolinspektionen (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen).
10. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling som gäller för resterade delar av läsåret 2024/25. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs i den egna verksamheten för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever och en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under resterade delar av läsåret 2024/25. Planen ska upprättas under medverkan av eleverna. Planen ska ges in till Skolinspektionen (6 kap. 8 § skollagen samt 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).
11. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle följer upp ordningsreglerna och hur de följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Uppföljningen ska inkludera personalens gemensamma förhållningssätt kring arbetet med att säkerställa att ordningsreglerna efterlevs. Eleverna ska medverka vid uppföljningen och eventuell revidering av ordningsreglerna. En redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av uppföljningen samt en beskrivning av genomförda åtgärder ska ges

in till Skolinspektionen (5 kap. 5 § skollagen).

12. Se till att klargöra skyldigheten för personal att se till att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast används i undervisningen enligt lärares instruktioner eller om de utgör extra anpassning alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Inkom med en redogörelse för när och vilken information som har förmedlats till personal samt vad som händer om reglerna inte efterlevs (2 kap 34 § och 5 kap. 4 a § skollagen).
13. Se till att rektorn fattar beslut om skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska ges in till Skolinspektionen (5 kap. 4 e § skollagen).
14. Se till att orsakerna till att en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse utreds. En redogörelse för om och i sådana fall hur många sådana utredningar som initierats under perioden den 21 mars till den 29 augusti 2025 ska ges in till Skolinspektionen (5 kap. 9 § skollagen).
15. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. Huvudmannen ska därtill inge en sammanställning av hur många anmälningar av kränkande behandling som inkommit till rektorn under perioden den 21 mars till den 29 augusti 2025 samt ange huruvida det framkommit uppgifter om att en elev upprepat utsätts för kränkande behandling (2 kap 34 § samt 6 kap. 10 § skollagen).

Skolplikt och rätten till utbildning

16. Se till att rektorn, vid kännedom om att en elev har upprepat eller längre frånvaro från skolan, ser till att det startas en utredning av orsakerna till elevens frånvaro samt, om förutsättningarna är uppfyllda, en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vid vilka tillfällen under perioden den 21 mars till den 29 augusti 2025 som rektorn fått kännedom om att en elev har upprepat eller längre frånvaro från skolan, vilket datum en utredning startats samt om en utredning om särskilt stöd har

inletts för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a § skollagen).

17. Rektorn ska se till att orsakerna till elev 17 och 45:s frånvaro utreds samt, om förutsättningarna är uppfyllda, elevernas behov av särskilt stöd. Utredningarna om orsakerna till elevernas frånvaro samt eventuella utredningar om särskilt stöd ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a § skollagen).
18. Se till att utredningarna beträffande orsakerna till elev 21, 22, 24 och 27:s frånvaro kompletteras. Utredningarna ska göras i samråd med eleven, elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan och ska utgöra en kartläggning av elevernas hela situation. För elev 24 ska även en utredning av elevens behov särskilt stöd inledas, likaså för övriga elever om förutsättningarna för en sådan utredning är uppfyllda. De kompletterade utredningarna och, i förekommande fall, utredningar om särskilt stöd ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a § skollagen).
19. Se till att rektorn och Örnsköldsviks kommun vidtar åtgärder för att öka eleverna 17, 21, 22, 23, 24, 27 och 45:s närvaro i skolan. Åtgärderna ska vara förankrade i de behov som identifierats i skolans utredningar av orsakerna till elevernas frånvaro och eventuell utredning om särskilt stöd. Om kompletterande utredningsåtgärder bedöms nödvändiga för att adekvata åtgärder ska kunna sättas in ska sådana utredningsåtgärder vidtas. En sammanställning över insatser som vidtagits för respektive elev under perioden den 21 mars till den 29 augusti 5 sep 2025, inklusive eventuell dokumentation som styrker uppgifterna, ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a, 20, 21, 22 och 23 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra studietid, extra anpassningar samt elevinflytande.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:8545) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Ängetskolan 3–9 i Örnsköldsviks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Ängetskolan 3–9 följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, trygghet och studiero, skolplikt och rätten till utbildning, extra studietid, extra anpassningar samt elevinflytande.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt den biträdande rektorn mellan den 2 december 2024 och 17 december 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat betygskataloger, utredningar om särskilt stöd, beslut om åtgärdsprogram samt utredningar om orsakerna till elevers frånvaro. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 11) som myndigheten sammanställt.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan av elever i eventuellt behov av särskilt stöd

Lärare och rektor berättar att om en elev, trots extra anpassningar, riskerar att inte nå målen kan läraren antingen vända sig till en elevhälsopanel för

råd och stöd i det fortsatta arbetet med eleven, eller skicka in en skriftlig "ansökan" till elevhälsoteamet.

Lärare berättar vidare att en anmälan om behov av särskilt stöd görs genom att fylla i en blankett för att starta "elevärenden" där läraren anger skälet till att elevhälsan kontaktas. Representanter från elevhälsan berättar att blanketten omfattar det mesta och att den kan avse en anmälan om behov av särskilt stöd. Efter att en lärare skickat in blanketten blir denne kallad till ett möte med elevhälsan. Efter mötet fattar elevhälsan beslut om den fortsatta arbetsgången i ärendet och återkopplar till läraren. Några lärare uppger att det krävs vårdnadshavares tillstånd för att läraren ska tillåtas göra en anmälan om särskilt stöd.

En lärare berättar att det inte görs "så många" anmälningar om utredningsbehov av särskilt stöd, utan att det rör sig om någon enstaka per år. Representanter från elevhälsan uppger att de inte mottagit någon anmälan under höstterminen 2024. Rektorn berättar att lärare ibland anmäler i för hög utsträckning, utan att först ha provat ledning och stimulans samt extra anpassningar. Rektorn uppger vidare att även speciallärare, specialpedagog eller rektorn själv kan initiera ett elevärende som sedermera kan leda fram till en utredning om behov av särskilt stöd.

Följande har framkommit avseende enskilda elever.

Elev 30 och 31: Av betygs katalogen framgår att eleverna hade betyget F i sju respektive fyra ämnen under vårterminen 2024. En av elevernas undervisande lärare uppger att eleverna riskerar att inte nå målen trots extra anpassningar, men att eleverna inte är anmälda för utredning om behov av särskilt stöd.

Elev 48: Av betygs katalogen framgår att eleven hade F i tio ämnen under vårterminen 2024. Elevhälsan uppger att eleven inte är anmäld för utredningsbehov av särskilt stöd, men att eleven står i kö för en skolformsutredning.

Elev 19, 32, 33 och 44: Av betygs katalogen framgår att eleverna hade F i flera ämnen under vårterminen 2024. Lärare berättar att elev 32, 33 och 44 anmäls för utredningsbehov av särskilt stöd samt att de tror att även elev 19 är anmäld. En lärare uppger vidare att en pedagogisk kartläggning genomförts avseende elev 32. Representanter för elevhälsan uppger dock att de inte känner till elev 33, att elev 19 och 32 inte anmäls för behov av utredning av särskilt stöd samt att elev 44 inte utretts för särskilt stöd, men att andra typer av utredningar genomförts avseende elev 19, 32 och 44.

Starta utredning gällande elevers behov av särskilt stöd

Av intervju med elevhälsan framgår att efter att en anmälan inkommit från lärare fattar elevhälsan och rektorn beslut angående huruvida det ska

inledas en utredning om behov av särskilt stöd eller inte. Rektorn uppger att det inte alltid startas en utredning efter en anmälan, då det i vissa fall bedöms som uppenbart att arbetet med ledning och stimulans samt extra anpassningar måste fortsätta ytterligare.

I intervju med lärare och elevhälsa framkommer att elevhälsan varit underbemannad under en längre tid, under i vart fall några år, vilket föranlett att det finns elever på skolan som inte utretts för stöd trots att behovet finns. Skolans specialpedagoger uppger att det i vart fall rör sig om ett par elever i varje klass som borde utredas men där ingen utredning ännu har startats. En av specialpedagogerna uppger vidare att elevhälsan ligger efter utredningsmässigt samt att de har "ett berg att bestiga" och att de är "långt från att ha koll på läget". Två representanter berättar vidare att elevhälsan nu är fullbemannad. I intervjun med rektorn framgår att det finns elever som står på kö för att utredas för behov av särskilt stöd, och lärare och rektorn berättar att det görs prioriteringar mellan elever avseende utredningar om särskilt stöd.

Av intervju med elevhälsan och rektorn samt ingiven dokumentation, framgår att elevhälsans olika professioner deltar i utredningen om särskilt stöd.

Beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång

Beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram

Representanter från samtliga tillfrågade intervjugrupper uppger att om en utredning om behov av särskilt stöd påvisar att en elev har ett sådant stödbehov fattas beslut om att utarbeta ett åtgärdsprogram. De berättar även att elevens vårdnadshavare i dessa fall får ta del av beslutet. I beslutet anges hur och inom vilken tid beslutet kan överklagas.

I de fall när en utredning visar att en elev inte är i behov av särskilt stöd berättar en lärare att det i dessa fall fattas beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. En av specialpedagogerna uppger att det i dessa fall anges att utredningen inte påvisat något behov. Rektorn berättar att det ska fattas beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram i dessa fall, men att det inte aktualiserats något sådant beslut sedan rektorns tillträde i maj 2024.

På fråga till elevhälsan om vårdnadshavare informeras om rätten att överklaga ett beslut uppger en av skolan specialpedagoger att detta sker vad gäller beslut om åtgärdsprogram. Hen berättar vidare att hen inte överlämnat något skriftligt beslut till vårdnadshavare i de fall när utredningen påvisat att något behov av särskilt stöd inte föreligger. I dessa fall har hen i stället muntligen underrättat elevens vårdnadshavare om utredningens slutsatser, men specialpedagogen kan inte svara på huruvida vårdnadshavarna fått information om rätten att överklaga i dessa fall. Rektorn uppger att hen inte har någon vetskap om huruvida

vårdnadshavare får information om rätten att överklaga eller inte eller om handlingarna förmedlas till elevernas vårdnadshavare.

Av utredningen framgår att elev 47 utretts för särskilt stöd under våren 2024. Skolinspektionen har trots förfrågan inte fått ta del av något beslut med anledning av utredningen.

Särskilt stöd utan stöd i åtgärdsprogram

Följande har framkommit om enskilda elever.

Elev 15: I intervju med elevhälsan framgår att eleven erhöll särskilt stöd i form av resurs under hela vårterminen 2024, men att det enda beslut om åtgärdsprogram som finns för eleven fattades den 31 augusti 2024. Det framgår vidare att en utredning om särskilt stöd genomförts i slutet av höstterminen 2024.

Elev 43: Lärare och representanter från elevhälsan uppger att eleven erhåller särskilt stöd i form av en resursperson. Elevhälsan uppger dock att eleven inte utretts för särskilt stöd och av ingiven dokumentation framgår att eleven inte har något åtgärdsprogram.

Elev 45: Av ingivna betygskataloger samt intervju med elevhälsan framgår att eleven haft anpassad studiegång under läsåret 2023/24 samt höstterminen 2024. Av intervju med elevhälsan och ingiven dokumentation framgår att utredningen om elevens behov av särskilt stöd färdigställdes den 12 december 2024 samt att beslut om att utarbeta åtgärdsprogram då fattades för eleven.

Beslut om anpassad studiegång

Följande har framkommit avseende enskilda elever.

Elev 20 och 45: Av elevernas åtgärdsprogram, daterade den 6 november respektive 12 december 2024 framgår att eleverna har anpassad studiegång och går i skolan mellan klockan 08.00-13.00 respektive fram till lunch. Det framgår inte vilka ämnen som omfattas av besluten, samt i vilken omfattning dessa reducerats. Slutligen framgår att beslutet avseende elev 20 har fattats av skolans specialpedagog.

Utvärdering av åtgärdsprogram

Lärare, rektor och elevhälsan berättar att åtgärdsprogram kontinuerligt följs upp och utvärderas. Flera lärare uppger att det efter en utvärdering fattas nya beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. På fråga om huruvida det utarbetas nya åtgärdsprogram efter en utvärdering uppger en representant från elevhälsan att det nästan alltid skrivs in nya åtgärder, samt att man låter åtgärdsprogrammet löpa till slutet av terminen.

Skolinspektionen har tagit del av utredningar om särskilt stöd samt beslut om åtgärdsprogram för **elev 18, 20 och 34**. Elevernas åtgärdsprogram är

daterade den 26 mars, 6 november och 13 maj 2024. I elev 18:s åtgärdsprogram anges inget datum för när åtgärdsprogrammet ska utvärderas, annat än att det ska ske löpande. För elev 20 och 34 har datum för utvärdering passerat vid Skolinspektionens besök på skolan, men Skolinspektionen har inte mottagit några senare beslut om åtgärdsprogram för eleverna. Avseende elev 20 framgår dock att utvärdering har skett samt att eleven fortsatt bedöms vara i behov av särskilt stöd.

Erhållande av särskilt stöd

Lärare, rektor och elevhälsan uppger att det finns elever med utredda behov särskilt stöd som skolan inte kan erbjuda i dagsläget. Ett exempel är att skolan saknar en särskild undervisningsgrupp. Lärare berättar vidare att det finns elever i behov av elevassistenter och nära vuxenstöd, men att detta inte kan erbjudas. Rektorn samt elevhälsan uppger att skolan planerar att starta en särskild undervisningsgrupp vårterminen 2025.

Av åtgärdsprogram för elev 45 framgår att eleven ska erhålla undervisning i särskild undervisningsgrupp. Skolans specialpedagog uppger vidare att elev 15 och 17 är utredda för behov av särskilt stöd och att hen bedömer att eleverna är i behov av en särskild undervisningsgrupp, men att detta inte kan erbjudas på skolan i dagsläget. Vidare bedömer specialpedagogen att eleverna 7, 23 och 42, som har pågående utredningar om särskilt stöd, är i behov av detta stöd.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd med elevhälsan ska ske om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet

beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 31 och 33 §§ förvaltningslagen. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

I 31 och 33 §§ förvaltningslagen anges att det för varje skriftligt beslut ska finnas en handling som visar bland annat dagen för beslutet, vad beslutet innehåller samt vem eller vilka som har fattat beslutet. En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende skolenhetens arbete med att anmäla och utreda elever i behov av särskilt stöd, tillhandahållande av särskilt stöd samt i arbetet med åtgärdsprogram och anpassad studiegång.

Brister i att anmäla elever i eventuellt behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla elever i eventuellt behov av särskilt stöd. Utredningen visar att det finns elever, där förutsättningarna för en anmälan är uppfyllda, som inte har anmälts. Detta gäller i vart fall för eleverna 30, 31 och 48. Vidare framgår att skolans rutiner kring anmälan om utredningsbehov inte fungerar. Utredningen visar att det finns elever, där elevhälsan inte uppfattat ett en anmälan om utredningsbehov inkommit, trots att lärare

uppgett att de har anmält eleverna för utredningsbehov. Detta gäller i vart fall eleverna 19, 32, 33 och 44. Det faktum att elevhälsan inte uppfattat att eleverna anmälts har sedermera gett konsekvensen att eleverna inte utretts för behov av särskilt stöd. Utredningen visar även att det bland personal på skolan finns en felaktig uppfattning om att det krävs vårdnadshavarnas samtycke för att de ska tillåtas upprätta en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd.

Brister i att starta utredningar gällande elevers behov av särskilt stöd

Utredningen visar att det finns elever på skolan, där rektor och elevhälsa har kännedom om att det föreligger ett utredningsbehov, utan att en utredning skyndsamt har påbörjats, vilket är en brist. Det framgår bland annat att flertalet elever står i "kö" för att utredas, samt att det görs prioriteringar av vilka elever det ska startas en utredning för. Det framgår vidare att elevhälsan, trots att ingen anmälan om utredningsbehov gjorts, fått kännedom om att det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för elev 48 utan att en utredning har startats. En utredning om behov av särskilt stöd ska påbörjas skyndsamt efter det att en anmälan om utredningsbehov inkommit till rektorn eller när rektorn på annat sätt får kännedom om att förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda.

Brister gällande beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång

Skolinspektionen konstaterar att det är en brist att skolan inte fattar ett formellt beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram när en utredning om behov av särskilt stöd utvisar att en elev inte är i behov av åtgärdsprogram samt att vårdnadshavare inte underrättas om möjligheten att överklaga ett sådant beslut. Detta gäller i vart fall för elev 47.

Skolinspektionen konstaterar att det utgör en brist att elever erhåller särskilda stödinsatser utan att detta föregåtts av en utredning om särskilt stöd eller är beslutat i ett åtgärdsprogram. Detta gäller i vart fall för eleverna 15, 43 och 45. Att elevens behov av särskilt stöd utreds är en förutsättning för att skolan ska kunna vidta åtgärder som är adekvata och kopplade till elevens behov av stöd. Skolinspektionen vill särskilt framhäva att beslut om anpassad studiegång, som elev 45 har, är en ingripande åtgärd för den enskilde eleven eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Anpassad studiegång ska därför endast beslutas av rektorn om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Det innebär att anpassad studiegång är en åtgärd som kan användas om andra former för särskilt stöd har prövats och inte gett önskat resultat.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att det föreligger brister avseende beslut om anpassad studiegång. Av utredningen framgår att beslutet

avseende anpassad studiegång för elev 20 fattats av skolans specialpedagog. Beslut om anpassad studiegång får enbart fattas av rektorn, att så inte har skett utgör en brist. Det framgår även att det avseende elev 20 och 45 saknas en närmare angivelse om den anpassade studiegången omfattning och om vilka avvikelser från timplanen som gjorts inom respektive ämne, vilket är en brist.

Brister gällande utvärdering av åtgärdsprogram

Skolinspektionen konstaterar att det föreligger brister i skolans arbete med utvärdering av åtgärdsprogram. Utredningen visar att skolan inte alltid fattar beslut att utarbeta eller avsluta ett åtgärdsprogram efter genomförd utvärdering av ett åtgärdsprogram, vilket är en brist. Detta gäller i vart fall elev 20. Det framgår även att det finns exempel där datum för utvärdering har passerat – elev 34 - där det inte synes ha skett någon utvärdering, då det i vart fall inte fattats något nytt beslut. Slutligen anges inte alltid datum för när ett åtgärdsprogram ska utvärderas på korrekt sätt, vilket är en brist. Detta gäller i vart fall för elev 18.

Brister gällande tillhandahållande av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att samtliga elever på skolan inte erhåller de stödstanter som de bedöms vara i behov av, vilket utgör en brist. Detta gäller i vart fall för eleverna 15, 17 och 45. Vad gäller elev 15 och 17 har eleverna utredda behov av särskilt stöd som inte tillgodoses, medan elev 45 inte erhåller det särskilda stöd som framgår av elevens åtgärdsprogram. Vidare framgår att det finns elever med pågående utredningar om särskilt stöd där skolan ser att skolan inte kommer kunna ge eleverna det stöd de behöver. Detta gäller i vart fall elev 7, 23 och 42.

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Situationen avseende trygghet och studiero på skolan

I elev- och lärarintervjuerna framkommer att det finns elever som känner sig otrygga på skolan, att det finns en eller flera elever i varje klass som är utsatta för mobbing av andra elever samt att yngre elever upplever en otrygghet kopplad till mötet med äldre elever. Vidare uppger lärare och elever att uppehållsytan vid pingisbordet är en otrygg plats. Elever uppger även att det ibland förekommer bråk och eller slagsmål på skolan, men att detta är mindre vanligt förekommande än tidigare.

Majoriteten av de intervjuade elevgrupperna beskriver en bristande studiero under lektionerna. Studieron är stundtals sådan att det inte går att koncentrera sig på undervisningen. Flera elever beskriver stor skillnad i

studieron beroende på lektion och lärare. Eleverna berättar bland annat att störningsmoment kan bestå i att elever går ut och in ur klassrummet, att det är pratigt och att det förekommer att elever kastar saker eller skriker. Lärare uppger i intervju att studieron på lektionerna är varierande. De berättar dock att studieron i årskurs 7 generellt är bristfällig.

Förebyggande arbete med trygghet och studiero

Av elevintervjuer framgår att skolan genomför enkäter där eleverna får svara på frågor om bland annat trygghet och studiero, men eleverna berättar att de inte fått någon återkoppling avseende enkätsvaren. Vidare framgår i intervju med elever, lärare och elevhälsan att skolan ibland genomför något som kallas "hemliga lappen", där elever anonymt kan yttra sig om det har inträffat något i skolan.

Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att skolan nyligen startat ett trygghetsteam. Rektorn berättar att tanken är att trygghetsteamet ska genomföra analyser av tryggheten och studieron på skolan. Medlemmar i trygghetsteamet uppger att tanken är att de ska verka förebyggande för trygghet och studiero, men att syftet fått stå tillbaka då trygghetsteamets tid till stora delar gått åt till att genomföra utredningar om kränkande behandling. Rektorn berättar att trygghetsteamet har genomfört en analys av tryggheten och studieron på skolan avseende skadegörelse.

På fråga om vilka åtgärder som vidtagits under höstterminen 2024 för att förbättra tryggheten och studieron berättar en lärare att hen följer med elever när de ska passera äldre elever. Rektorn och elever uppger att pingisbordet har plockats bort. Lärarna uppger vidare att det inte har genomförts något tematiskt arbete avseende trygghet och studiero för hela skolan, de skolövergripande dagar som genomförts är FN-dagen och regnbågsdagen. Vidare har det genomförts klassvisa samtal mellan lärare och elever om trygghet och studiero. Ingen lärargrupp uppger att elevhälsan deltagit i detta arbete, och elever känner inte till om elevhälsan deltagit i något förebyggande arbete avseende trygghet och studiero.

Av intervju med lärare och rektor framgår att skolan inte har någon aktuell plan mot kränkande behandling. Rektorn hänvisar till en kommunövergripande plan, vissa lärare berättar om att det funnits en plan för många år sedan medan andra lärare pratar om att det finns "stadieplaner".

Ordningsregler och regler och rutiner avseende mobiltelefoner

Av intervju med elever, lärare, rektor samt ingiven dokumentation framgår att det finns ordningsregler på skolan som eleverna känner till. En lärargrupp uppger att ordningsreglerna utvärderas och revideras varje år. Eleverna berättar att de deltar i framtagandet eller revideringen av så kallade klassregler, men inte av ordningsreglerna. Eleverna uppger vidare

att lärarna inte pratar så mycket om ordningsreglerna. Rektorn berättar att de nu gällande ordningsreglerna är en "vuxenprodukt" som är svåra att förstå och att eleverna måste involverats mer i arbetet med dessa, men att detta ännu inte skett.

Samtliga lärar- och elevgrupper uppger att det finns regler som inte följs på skolan. Återkommande exempel är förbudet mot snus, energidryck, skadegörelse samt att inte svära. Eleverna berättar att personal inte diskuterar regelefterlevnaden med eleverna. Några elever och lärare som undervisar i låg- och mellanstadiet berättar att det inte finns tillräckligt med personal för att lärarna ska kunna upprätthålla reglerna.

Såväl lärare som elever berättar att olika lärare agerar olika vid överträdelse mot ordningsreglerna. Majoriteten av tillfrågade elever är överens om att lärare agerar vid regelbrott, men på olika sätt. Flera elever uppger dock att lärare ibland inte agerar alls, exempelvis om en elev svär eller om eleverna "skojbråkar". Vissa lärare uppger att det finns en samsyn gällande hur man ska agera vid brott mot ordningsreglerna, samt att det finns en tydlig konsekvenstrappa kopplad till brott mot skolans ordningsregler. Flera lärare beskriver att deras agerande vid regelbrott varierar beroende på vad de har för relation till eleven, exempelvis uppger en lärare att hen inte vill säga till elever som denne inte känner. En lärare uppger att det finns lärare som inte agerar vid regelbrott.

Av intervju med lärare och elever framgår att eleverna inte ska ha tillgång till sina mobiltelefoner under lektionstid och att eleverna under vissa förutsättningar ska lämna in sina mobiltelefoner. Elever berättar att det förekommer att mobiltelefoner används i klassrummet utan att lärare gett instruktion till detta samt att det förekommer lektioner där mobiltelefonerna får användas fritt. Av intervju med skolans rektor framgår att skolan saknar rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner.

Utredning av elevers ordningsstörande beteende

Av intervjuer med lärare och elever framgår att det finns elever på skolan som agerar ordningsstörande. Rektorn uppger att elever som har ett ordningsstörande beteende kan utredas för detta, men att det inte görs. Representanter för elevhälsan uppger att de inte deltagit i eller känner till om det har gjorts några utredningar beträffande elevers ordningsstörande beteende, men att vissa elever som utreds för behov av särskilt stöd även har ett ordningsstörande beteende. Vissa lärare uppger att ordningsstörande beteende utreds, medan andra uppger att detta inte sker.

Anmälan om kränkande behandling

Vissa lärare uppger att de anser att samtliga fall av kränkande behandling anmäls och utreds, medan andra lärare uppger att detta inte sker. Flera lärare berättar att de känner sig osäkra på vart gränsen för när något anses

vara en kränkning går. Vissa lärare uppger att det är den utsatte elevens upplevelse som avgör, medan andra lärare säger att elevens upplevelse inte avgör huruvida en händelse är att anse som en kränkning eller inte. En lärare uppger att hen underlåter att anmäla kränkande behandling om involverade parter bitt om ursäkt till varandra. Representanter från elevhälsan anser inte att samtliga fall av kränkande behandling anmäls på skolan, medan rektorn anser att så sker.

Av intervjuer med såväl elever, lärare, elevhälsan och rektor framgår att elev 14 återkommande är utsatt för kränkande behandling. Av elevintervju framgår att eleven är mobbad. Elevens mentor uppger att eleven varit väldigt utsatt för kränkande behandling veckorna innan intervjutillfället. Rektorn uppger efter kontroll att hen mottagit två anmälningar om att eleven utsatts för kränkande behandling.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete med trygghet och studiero

Av 4 kap. 3–4 §§ skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49 ff. och 229 f., framgår att ställningstaganden som huvudmannen gör i det förebyggande arbetet kring trygghet och studiero ska baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på skolenheten, samt vilka åtgärder som mot bakgrund av analysen bedöms som effektiva. (...) Det framgår vidare att huvudmannen ska försäkra att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Med detta åsyftat bland annat att huvudmannen ska se till att rektorn har tillgång till nödvändiga resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. (...) Ett förebyggande arbete med att tillförsäkra elever trygghet och studiero innebär att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Detta kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av

hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Av 6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att huvudmannen ska tillse att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna.

Ordningsregler och användning av mobiltelefoner

Av 5 kap. 4 a och 4 e §§ skollagen framgår att mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning enbart får förekomma i undervisningen om det sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, om det utgör extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap. eller finns särskilda skäl. Det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner som beslutas av rektorn.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas ordningsregler som rektorn har beslutat om. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna

I förarbetena, prop. 2021/22:160, s. 236, anges att skolan ska följa upp i vilken utsträckning ordningsreglerna följs och, om det finns brister, ta reda på orsaken till dessa. Om det finns ordningsregler som fungerar mindre väl eller som följs i låg utsträckning bör skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt. Skolan bör utvärdera om reglerna ska kvarstå som oförändrade eller om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande.

Utredning vid ordningsstörningar

Av 5 kap. 9–10 §§ skollagen stadgas att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds samt med utgångspunkt i vad som har framkommit i utredningen se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Vid utredningen ska samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Kränkande behandling

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna.

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete med trygghet och studiero

Skolinspektionen konstaterar att det genom utredningen är klarlagt att det finns en bristande trygghet och studiero på skolan.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att skolan kartlägger, analyserar och följer upp den rådande situationen på skolan. Detta för att identifiera behov och sedermera kunna sätta in adekvata åtgärder för att avhjälpa de brister som identifierats. Av utredningen framgår att elevernas upplevelse av trygghet och studiero följts upp genom enkäter, men inte om uppföljningen resulterat i någon analys av de behov som finns i verksamheten och vilka hinder som finns för att en elev ska ha trygghet och studiero. Det framgår dock att trygghetsteamet, som enligt rektorn är ansvarig för analysen av tryggheten och studieron på skolan, inte haft reella möjligheter att verka förebyggande. Det framgår vidare att det finns otrygga situationer på skolan, så som mötet mellan yngre och äldre elever, som inte tycks analyserats och där utredningen inte visat att skolan har satt in några åtgärder, förutom åtgärder vidtagna på initiativ av enskilda lärare. Vidare har inga åtgärder vidtagits i syfte att förbättra studieron eller minska mobilanvändandet under lektionstid. Skolinspektionen bedömer härav att skolan inte uppfyller skollagens krav i fråga om förebyggande arbete, då det saknas uppföljning och analys av de behov som finns i verksamheten, vilket är en brist. Detta medför även att de

åtgärder som påtalats vid intervjuerna inte kan anses ta fäste på de behov som finns på skolan.

Skolan saknar därutöver en plan mot kränkande behandling, vilket är en brist. En plan mot kränkande behandling är ett viktigt instrument i det förebyggande arbetet med tryggheten på skolan och ska upprättas årligen.

Ordningsregler och regler och rutiner avseende mobiltelefoner

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete kring ordningsregler. Av utredningen framgår att det finns ordningsregler på skolan och att elever och lärare har kännedom om dessa. Utredningen visar dock att det saknas samsyn bland personalen hur de ska agera när en elev bryter mot ordningsreglerna. Vidare framgår av uttalanden från rektorn att det inte genomförs någon uppföljning av ordningsreglerna och hur det efterlevs involverande eleverna samt att eleverna inte heller medverkat i framtagandet av ordningsreglerna. Då det framgår att det finns ordningsregler på skolan som inte följs är det av vikt att en analys och potentiell revidering av dessa sker samt att eleverna involveras i detta arbete.

Slutligen framgår att skolan saknar skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner samt att mobiltelefoner används under lektionstid utan att förutsättningarna för detta är uppfyllda, vilket utgör brister.

Utredning vid ordningsstörningar

Det är genom rektorns och elevhälsans uttalanden klarlagt att skolan inte utreder elever som har ett upprepat ordningsstörande beteende, vilket utgör en brist.

Anmälningsskyldighet vid händelser av kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det är klarlagt att inte samtliga händelser av kränkande behandling anmäls på skolan, vilket är en brist. Det framgår att lärare och elevhälsan är av uppfattningen att samtliga händelser inte anmäls. Det saknas vidare en samlad bild hos personalen av vad som utgör en kränkning, vilket kan medföra att inte samtliga händelser anmäls och sedermera utreds när förutsättningarna för detta är uppfyllda. Det finns vidare exempel på en elev, elev 14, där såväl lärare som elever påtalat att eleven återkommande utsätts för kränkningar. Trots detta har enbart två anmälningar om kränkande behandling inkommit till rektorn.

Skolplikt och rätt till utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att mentorerna är ansvariga för att varje månad rapportera elever med hög eller problematisk frånvaro till elevhälsan och rektorn. Mentorn ska i samband med detta uppge orsakerna till elevens frånvaro genom att fylla i en blankett som kallas "bilaga 1". Vidare framgår att denna anmälan ska upprättas om frånvaron överstiger 20 procent på en månad. Vissa lärare uppger att de dock inte rapporterar elever med en frånvaro överstigande 20 procent på en månad om läraren exempelvis vet att eleven varit sjuk.

Skolans rektor uppger att skolan saknar rutiner för utredning av elevers frånvaro. Flera lärare berättar att de inte vet vad som händer efter att de gjort en anmälan om frånvaro till elevhälsan. Av intervju med elevhälsan framgår att när läraren lämnat in "bilaga 1" tilldelas ärendet någon av professionerna inom elevhälsan, som försöker utröna vad de bakomliggande orsakerna till elevernas frånvaro beror på samt sätta in adekvata åtgärder för att öka elevens närvaro.

Skolans specialpedagoger och rektorn uppger att en utredning om frånvaro kan föranleda en utredning om särskilt stöd. Skolans specialpedagoger uppger att detta skett en gång såvitt de vet. Rektorn uppger att utredningar om särskilt stöd för elever med hög eller problematisk frånvaro har gjorts för elever som inte har en allomfattande frånvaro, utan som är på plats på skolan till viss del, då detta är vad rektorn hunnit med.

Följande har framkommit avseende enskilda elever. De angivna frånvaroprocenten avser perioden den 9 januari 2024 – 11 november 2024 enligt ingiven sammanställning över elever med problematisk frånvaro.

Elev 17: Eleven hade 36 procents frånvaro under angiven period.

Undervisande lärare och elevhälsan har inte kunnat svara på huruvida orsakerna till elevens frånvaro har utretts. En lärare uppger att hen inte känner till att det har vidtagits några åtgärder för att öka elevens närvaro. Skolinspektionen har begärt att ta del av elevens frånvaroutredning, men rektorn har uppgett att en sådan saknas.

Elev 21: Eleven hade 60 procents frånvaro under angiven period och streck i fem ämnen under vårterminen 2024. En lärare uppger att orsakerna till elevens frånvaro har utretts i samråd med elevhälsan. Elevhälsan har kännedom om att eleven har en problematisk frånvaro, men uttrycker en osäkerhet kring huruvida en utredning avseende orsakerna till elevens frånvaro är gjord. Undervisande lärare berättar att den åtgärd som vidtagits för att öka elevens närvaro är att eleven har en fast placering i klassrummet med en person som eleven känner sig trygg med. Utöver detta förs tätt

kontakt med elevens vårdnadshavare. Läraren uppger vidare att åtgärden inte bidragit till att elevens närvaro i skolan har ökat.

Elev 22: Eleven hade 25 procents frånvaro under angiven period. Av intervju med lärare framkommer att mentorn, rektorn och elevhälsan har genomfört en utredning om de bakomliggande orsakerna till elevens frånvaro, men inte kunnat fastställa vad frånvaron beror på. Utredningen som Skolinspektionen fått ta del av består av ett journalutdrag beträffande ett telefonsamtal mellan en av elevhälsans professioner och elevens vårdnadshavare, daterat 18 oktober 2024, samt ett utdrag ur elevakten. Som åtgärd anges att eleven ska diskuteras vid ett EHT-möte.

Elev 23: Eleven hade 81 procents frånvaro under angiven period samt streck i tolv ämnen och F i fyra ämnen under vårterminen 2024. Det framgår att orsakerna till elevens frånvaro har utretts i samråd med elevhälsan. Elevens mentor och elevhälsan uppger att den åtgärd som vidtas för att öka elevens närvaro är samtal med mentorn en gång i veckan, men åtgärden har enligt mentorn inte föranlett att elevens närvaro ökat. Elevhälsan uppger att skolan har haft tät kontakt med elevens vårdnadshavare samt eleven själv. Rektorn uppger att arbetet med att stärka de sociala kontakterna med eleven i syfte att öka närvaron inte fallit ut väl. Rektorn uppger vidare att det inte vidtagits några nya åtgärder utöver detta.

Elev 24: Eleven hade 79 procents frånvaro under angiven period samt F i femton ämnen under vårterminen 2024. En undervisande lärare uppger att eleven inte varit i skolan alls under höstterminen 2024. Elevhälsan berättar att de anser att det har genomförts en utredning avseende orsakerna till elevens frånvaro men att det finns mer som skolan måste "komma fram till" beträffande eleven. Utredningen av orsakerna till elevens frånvaro består i utdrag från elevakten samt journalutdrag från olika professioner inom elevhälsan som upprättats efter samtal med eleven eller elevens vårdnadshavare. Utredningen innehåller ingen samlad analys eller slutsats avseende vad orsakerna till elevens frånvaro består i. Lärare och elevhälsan kan inte uppge vilka åtgärder som vidtagits för att öka elevens närvaro under höstterminen 2024, annat än att skolan försökt sätta in extra anpassningar för eleven. Elevhälsan kan inte svara på huruvida man funnit skäl att starta en utredning om behov av särskilt stöd för eleven.

Elev 27: Av intervjuer framgår att eleven har en problematisk frånvaro. Representanter från elevhälsan uppger på fråga kring huruvida elevens frånvaro utretts att skolan har tät kontakt med elevens vårdnadshavare. Skolinspektionen har tagit del av skolans utredning beträffande elevens frånvaro. Utredningen består i journalutdrag från olika kompetenser inom elevhälsan där det förts samtal med eleven eller dennes vårdnadshavare. Eleven har fått svara på översiktliga frågor avseende vilka ämnen som ger

eller tar energi från eleven. Utredningen innehåller ingen samlad analys eller slutsats avseende vad orsakerna till elevens frånvaro består i. I intervju med lärare och elevhälsan framkommer att eleven är i behov av en lugnare miljö än vad skolan kan erbjuda. Som exempel på åtgärder som vidtagits för att öka elevens närvaro uppger elevhälsan att skolan har tät kontakt angående eleven samt att externa aktörer är inkopplade.

Ele 45: Eleven hade 50 procents frånvaro under angiven period. Elevhälsan kan inte svara på om det påbörjats någon utredning om frånvaro eller inte. Skolinspektionen har begärt att få ta del av eventuell utredning om elevens frånvaro och har då fått ta del av en utredning om särskilt stöd. Det framgår att eleven och dennes vårdnadshavare yttrat sig beträffande elevens skolsituation och vilka svårigheter eleven har i skolan. Det framgår även att eleven är uppe sent på natten samt att eleven har en kontaktfamilj. I den sammanfattande analysen berörs inte orsakerna till elevens frånvaro.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 2, 3 och 17 §§ skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige omfattas av skolplikt och har rätt till grundläggande utbildning. En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Enligt 7 kap. 19 a § skollagen ska rektorn, om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som anordnas för utbildningen i bland annat grundskolan, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt anmäls till huvudmannen.

I förarbetena, prop. 2017/18:182 s. 58, framhålls att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro alltid måste baseras på elevens hela situation. En elevs omfattande frånvaro beror ofta på en komplex situation med olika slags problem som kan röra både hem och skola. Många av orsakerna kan vara skolrelaterade och kräva åtgärder i skolan. Samtidigt kan hemförhållandena vara svåra och i vissa fall förekommer det att vårdnadshavaren inte bidrar till, eller på grund av sociala orsaker inte har möjlighet att se till, att eleven går till skolan. Det förekommer också att organisatoriska faktorer är orsaken till en elevs långvariga frånvaro. Exempel på detta kan vara brister i frånvarorapportering, låg grad av lärarkontakt, håltimmar, lärarbyten, brister i lärandemiljön eller otydlig ansvarsfördelning bland vuxna i skolan. Det kan även finnas fall där

vårdnadshavare medvetet håller barn borta från skolan, exempelvis vid en utlandsresa där eleven inte beviljats ledighet eller p.g.a. psykisk ohälsa.

I förarbetena, prop. 2017/18:182 s. 59, framhålls vidare att frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. Det kan i vissa fall räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster.

I förarbetena, prop. 2017/18:182 s. 62, förutsätts att utredningen av orsakerna till en elevs frånvaro samt de åtgärder som vidtas med anledning av resultatet av utredningen dokumenteras.

Av 7 kap. 20 § skollagen framgår att den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolgång.

Av 7 kap 21 § andra stycket skollagen framgår att hemkommunen, i frågor som rör skolpliktiga elever som avses i 19 a §, vid behov ska samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.

I 7 kap. 22 § skollagen anges att huvudmannen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång.

Av 7 kap. 23 § skollagen framgår att hemkommunen får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter vid vite, om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte gjort vad denna är skyldig att göra för att så ska ske.

Skolinspektionens bedömning

Brister i att starta utredningar avseende elevers frånvaro

Skolinspektionen bedömer att skolan inte alltid startar utredningar avseende de bakomliggande orsakerna till elever frånvaro. Detta gäller i vart fall eleverna 17 och 45.

Skolinspektionen konstaterar att det av utredningen framgår att ovan nämnda elever har en omfattande frånvaro, men att orsakerna till elevernas frånvaro inte har utretts. Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds samt att frånvaron anmäls till huvudmannen. Att det inte startats en utredning om frånvaro för eleverna utgör därmed en brist.

Brister i utredningen av elevers frånvaro

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans arbete med utredning av elevers frånvaro. Elevhälsan deltar inte alltid i utredning om elevers frånvaro, vilket är en brist. Detta gäller i vart fall för elev 21. Vidare har skolan inte utrett orsakerna till eleverna 22, 24 och 27:s frånvaro tillräckligt. Detta då de utredningar som genomförts inte kan anses utgöra en kartläggning av elevernas hela situation, vilket är en brist.

Skolinspektionen konstaterar att det genom utredningen står klart att eleverna har en omfattande och problematisk skolfrånvaro, att personal på skolan har kännedom om elevernas frånvaro samt att kontakt i olika utsträckning ägt rum mellan eleven, dennes vårdnadshavare och olika professioner inom elevhälsan. Beträffande elev 21 framkommer olika uppgifter om huruvida orsakerna till elevens frånvaro har utretts, men det får i vart fall anses klarlagt att elevhälsan inte involverats i någon sådan utredning. Vad gäller de utredningar som Skolinspektionen tagit del av beträffande elev 22, 24 och 27 innehåller ingen av utredningarna någon samlad analys av vad orsakerna till elevens frånvaro består i. Beträffande elev 22 och 24 framgår även att skolan anser att de inte kommit fram till vad som orsakar elevernas frånvaro, men trots detta har ingen vidare utredning genomförts beträffande elevernas frånvaro.

En utredning om de bakomliggande orsakerna till en elevs frånvaro ska avse hela elevens situation. Det är med anledning av detta av stor vikt att både eleven och dennes vårdnadshavare medverkar i utredningen. Utöver detta är det viktigt att tillvarata den kompetens och kunskap som elevhälsan kan bidra med i utredningen. Utredningen är menad att utgöra ett underlag vid beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att bryta elevens negativa frånvaromönster och därmed öka elevens närvaro i skolan. Om utredningen om frånvaro inte tar fäste på hela elevens situation medför detta att adekvata åtgärder för att öka elevens närvaro inte kan sättas in. Skolan måste även fortlöpande identifiera huruvida det uppstått nya eller finns ytterligare orsaker till elevens frånvaro, och i dessa fall komplettera frånvaroutredningen.

Brister avseende vidtagande av åtgärder för att öka elevers närvaro

Skolinspektionen konstaterar att det föreligger brister i skolans arbete med att vidta tillräckliga åtgärder för att öka elevers närvaro i skolan. Skolinspektionen bedömer att skolan inte har beslutat om eller genomfört åtgärder som utgår från orsakerna till elevers frånvaro, samt att de åtgärder som skolan har satt in inte varit tillräckliga. Detta gäller i vart fall för eleverna 21, 23, 24 och 27.

Av utredningen står det klart att var och en av eleverna har en problematisk frånvaro och att det i flera fall har satts in åtgärder för eleverna. Beträffande

elev 24 har dock varken elevens lärare eller elevhälsan kunnat redogöra för vilka åtgärder som satts in. Det framgår vidare att det finns elever där skolan har identifierat en orsak till elevens frånvaro, men där inga adekvata åtgärder utifrån det identifierade behovet har vidtagits. Detta gäller elev 27, där det av utredningen framgår att eleven behöver ett lugnare klimat men där det inte vidtagits några åtgärder utifrån detta identifierade behov. Utredningen visar därutöver att det finns elever där skolan inte vidtagit några nya åtgärder i syfte att öka elevernas närvaro, trots att det konstaterats att vidtagna åtgärder inte gett någon positiv effekt. Detta gäller elev 21 och 23.

Skolinspektionen ifrågasätter inte att skolan har som mål att öka elevernas närvaro i skolan. De åtgärder som skolan sätter in måste dock böttna i identifierade behov av orsakerna för elevernas frånvaro. För det fall åtgärderna visar sig verkningslösa måste skolan och huvudmannen/hemkommunen fortskrida i sitt arbete och söka hitta nya åtgärder som bidrar till att elevernas närvaro i skolan ökar. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att ansvaret för att en elev fullgör sin skolgång delas mellan huvudmannen, hemkommunen och elevens vårdnadshavare. Detta innebär att Örnsköldsviks kommun, utöver insatser i skolan, även kan behöva vidta åtgärder utanför skolan för att tillse att en elev fullgör sin skolgång.

Brister när utredningsbehov om särskilt stöd aktualiseras

Genom rektorns uttalanden är det klarlagt att rektorn inte alltid startar utredningar om behov av särskilt stöd för elever med hög frånvaro, även om förutsättningarna föreligger. Det framgår vidare att ingen utredning om särskilt stöd har genomförts avseende elev 24, trots att eleven inte varit i skolan alls under höstterminen 2024 och inte når betygskriterierna i flertalet ämnen. Skolinspektionen bedömer att hög frånvaro i många fall får anses utgöra sådana andra svårigheter i en elevs skolsituation att en utredning om särskilt stöd bör inledas. Att så inte sker utgör därför en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Örnsköldsviks kommuns verksamhet vid Ängetskolan 3–9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd, trygghet och studiero samt skolplikt och rätt till utbildning. Det finns därför skäl att förelägga Örnsköldsviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att skolan erbjuder extra studietid för samtliga elever i årskurs 4-9 på tisdagar och onsdagar 15.00 – 16.00. Det är lärare som håller i den extra studietiden.

I intervju med lärare och rektor framgår att elever som har skolskjuts inte kan vara med på hela den extra studietiden, då skolskjutsen avgår i vart fall 25 minuter innan den extra studietiden avslutats. Lärare uppger dock att elever som inte kan närvara på grund av skolskjuts kan erbjudas undervisning på andra tider.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmer per vecka och undervisningen ska anordnas under, eller i direkt anslutning till, skoldagen.

Av förarbeten, prop. 2021/22:111 s 20, framgår att skolan, vid planering av studietiden, behöver ta hänsyn till att elever som deltar kan ha behov av skolskjuts.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Örnsköldsviks kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra studietid. Även om elever med skolskjuts inte har möjlighet att närvara på hela den schemalagda extra studietiden, erbjuds dessa elever extra studietid vid andra tidpunkter. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Samtliga tillfrågade lärare har i intervju uppgett att de ger elever extra anpassningar för det fall läraren befarar att eleven riskerar att inte nå målen. Som exempel på extra anpassningar har lärare nämnt placering i klassrum, bildstöd, samt möjlighet till att genomföra muntliga examinationer. Vidare har lärarna beskrivit att det finns en samverkan i lärarlaget avseende elevers extra anpassningar.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Örnsköldsviks kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Elevernas inflytande över sin arbetsmiljö

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Samtliga tillfrågade elevgrupper har uppgett att skolan har klassråd och elevråd. På elevrådet diskuteras bland annat hur eleverna vill att skolmiljön ska förändras och eleverna har fått yttra sig över förslaget om mobilfri skola innan det implementerats. Därtill har det i en elevintervju framkommit att eleverna även deltar i så kallade kulturråd samt hälsoråd, under vilka det bland annat diskuteras trygghet, sport och hälsa.

Rättslig reglering

Av 4 kap. 13 § skollagen framgår att rektorn ansvarar för att det vid varje skolenhet ska finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Vid dessa forum ska frågor som är viktiga för enhetens verksamhet, och som kan ha betydelse för eleverna, behandlas. Inom ramen för ett eller flera av dessa forum ska eleverna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av juristen Ellen Kalman. Juristen Maja Flood har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även juristen Ylva Ohlsson medverkat.